

סיפורה של בטי עדר לבית פיינקוק

נולדתי ביום 28.3.1923 בעיר קוטבוס שבגרמניה. חיי המשפחה היו מאושרים, גרנו בדירה מרווחת ונחמדה, נהנינו מחיי יומיום שלווים ומפעילות תרבותית וחברתית ענפה. אחותי ואני הצטרפנו לתנועת נוער יהודית בעיר, "המכבי הצעיר", והתלהבנו מהפעילויות שנערכו שם: פגישות, ערבי שירה, ספורט וכו'. בשנת 1935 בהיותי בת 12 החל המצב להשתנות, חברותי הטובות הפסיקו בהדרגה להזמין אותי לבתיהן או לבקר אצלי, ושנה לאחר מכן סולקתי מבית-הספר, בדיוק כשהתכוננתי להתחיל בית-ספר תיכון. התחילה תקופה קשה מאד. לא הייתה פרנסה, ואנו ישבנו בבית באפס מעשה. בעיקר חסרו לנו החברות והחברים. נאסר עלינו גם להשתתף בכל אירוע ציבורי, ספורטיבי או תרבותי. היה אסור לבקר בפארקים, קולנוע, תיאטרון וברכת השחייה. גם סניף תנועת הנוער "המכבי הצעיר" נסגר בפקודת השלטונות. ב"ליל הבדולח, שבו שרפו את בית-הכנסת היחיד בעירנו, ואת כל החנויות שהיו שייכות ליהודים באו כמה ידידים לא יהודים להזהיר את אבא, והוא הסתתר במשך כמה שבועות ביערות שמסביב לעיר.

לאחר הדברים האלה, מצאו הורי אפשרות לשלוח אותנו, הבנות, בטרנספורט הילדים (KINDER-TRANSPORT) של עליית-הנוער. וכך עלינו על רכבת להולנד בסוף יולי 1939, תחנה ראשונה בדרכנו לכיוון אנגליה. אז לא ידענו אך היה זה חמישה שבועות לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. הפרידה מהורינו הייתה קשה ביותר. בגיל 16 – 17 ידענו כמובן מה מתרחש סביבנו. רצינו להישאר עם ההורים אבל הם הכריחו אותנו לצאת. בני-הדודים באנגליה התחייבו בפני הממשלה הבריטית שהם יטפלו בנו. עד לפרוץ המלחמה, כתבנו להורים מידי יום, וגם קיבלנו מהם כמעט בכל יום גלויה. קשר זה נותק עם תחילת המלחמה. דאגנו מאד להורים, אבל לא יכולנו לעזור במאומה. אחד הדברים שהחזיקו אותנו הייתה העובדה שעברנו למקום חדש וזר, מלא אתגרים.

ביום שאנגליה הכריזה מלחמה, הוצע לנו ללמוד ולעבוד בבית-ספר למטפלות ילדים בשם ST. CHRISTOPHER'S NURSERY TRAINING COLLEGE, בעיר טונברידג' וולס (TUNBRIDGE WELLS) שבאזור קנט. קפצנו על המציאה, ומיד יצאנו לשם. שכר הלימוד בקולג' היה גבוה, ולנו לא הייתה פרוטה על הנשמה. לכן הציעו לנו לעבוד בניקיון כדי לממן את הקורס, שנמשך שנתיים. נשארו במוסד הזה שלוש וחצי שנים, ולמדנו המון: מניקיון ועד לטיפול בתינוקות ובילדים ונהנינו מהעבודה!! עם סיום הלימודים, חזרנו ללונדון. ומצאנו מיד עבודה כמטפלות במעון-יום

בתקופה זו חל שינוי בחיי פגשנו שתי בנות, ילידות גרמניה ואוסטריה גם הן, שעבדו איתנו יחד כמטפלות. הן היו בקשר עם תנועת נוער ציונית בשם "הבונים", והזמינו אותנו להשתתף בפעולות ובפגישות שנערכו במעון התנועה בקנסינגטון (KENSINGTON). נהניתי מאוד, כי הייתה זו הפעם הראשונה מזה שנים שנפגשתי עם צעירים יהודים וציונים, כהמשך לרקע התנועתי שלי מגרמניה. בסניף בו ביקרנו פגשתי לראשונה את מוסי המאירי ואת חברו בריש. בהמשך פגשתי שם את מיכאל ואת ריני כהן. מיכאל היה המורה לעברית הראשון שלי. דרכם התחלתי להכיר ולבקר בחוות ההכשרה שבגורסי-ליז (GORSEY LEAZE). הגעתי להכשרה בגורסי-ליז בראשית שנת 1944, ונשארתי שם כשנתיים וחצי.

רוב הזמן בחווה הייתי מטפלת ילדים, נהלנו את חיינו בהכשרה כמו בקיבוץ, שבו לא ההורים מטפלים בילדיהם במשך היום, והלינה היא משותפת, בבית הילדים. לכן עסקתי בטיפול גם בערבים. טיפלתי בדובי, הילד הראשון שנולד בהכשרה, ואחר כך בשוש אבן פז. לא תמיד ידעתי מה לעשות בדיוק, אבל בסופו של דבר הם יצאו נחמדים.

בגמר המלחמה ביוני 1946 יצאתי לדרך- לעליה ב. לא יכולתי לספר לאף אחד, גם לא לאחותי, אמרתי לה, שאני יוצאת לטיול. נסעתי לצרפת יחד עם יצחק פוטש ורות פיק. לאחר כמה שבועות מהנים בפריז עברנו לדרום צרפת, לעיירה בשם לה-סיוטה (LA CIOTAT), השוכנת ליד מרסייל באיזור יפה. למרות שהתגוררנו שם במעין ארמון קטן, התנאים לא היו נוחים. היה צפוף מאד, עם המון פליטים שהתרכזו שם מכל ארצות אירופה. משנדע למארגנים שאני מטפלת ילדים מוסמכת, התבקשתי להישאר ולעזור בטיפול בילדים שם, וכמובן שהסכמתי.

לאחר שלושה חודשים נוספים בלה-סיוטה יצאנו ב"אוניה" בשם "לטרון", שבעצם הייתה סירת-דיג גדולה. לא היה מקום לזוז ולנשום. הנוסעים חשו ברע, חלו, והמצב היה בלתי נסבל. הדבר שהחזיק אותנו הייתה המחשבה שכל יום מקרב אותנו לארץ-ישראל, ושם יבוא הקץ לסבל. ב"לטרון" פגשתי זוג צרפתי – רות וז'ק גולן. ז'ק היה "גדעוני" ועבד כאיש הקשר של האוניה מטעם הפלי"ם.

כלל לא עלה על דעתנו שלא נוכל לרדת בהגיענו לחיפה, אבל האנגלים, שגילו את ספינתנו עוד בלב-ים, גררו אותנו לנמל חיפה, העבירו אותנו בכוח לאוניות גירוש ונלקחנו לקפריסין. במחנה מס' 63 ליד פמגוסטה, חיינו כולנו יחד כקבוצה, עבדנו וטיילנו ברחבי המחנה, שהיה די גדול, וגם שם עזרתי בטיפול בילדים. עברו שמונה חודשים ויצאנו מקפריסין והועברנו למחנה בעתלית. רות שלנו הייתה אז בחודש התשיעי להריונה, ובהגיע זמנה ללדת עזרתי לה להגיע לצריף היולדות, ושם, ביום 5.6.1947, יצא בנה אורי לאוויר העולם, בריא ושלם

באוקטובר 1947, הגעתי סוף סוף לכפר-בלום, מקום בו שהו יתר חברי מאנגליה מה"הכשרה". אז, ורק אז, הרגשתי שבאמת עליתי ארצה !! הייתה לי הרגשה נפלאה של חופש, יחד עם החברים שלי. התנאים הפיזיים – המגורים באוהל, הבוץ וכו' לא הפריעו לי. היינו צעירים, והיה 'כיף' להיות בצוותא.

בכפר-בלום שובצתי לעבודה ב...בית הילדים. רציתי ללמוד גם בארץ. נרשמתי לקורס מטפלות ילדים בבית-החולים המרכזי בעפולה, ובינואר 1948 התחלתי ללמוד שם ו...נהנית.

באותה התקופה יצאו החברים, בתום ההכשרה בכפר-בלום, לחי' 'עצמאות' סמוך לחדרה, ב"מחנה עקיבא", והמשפחות עם הילדים שוכנו בצריף ששכרנו בחדרה. כל שבת, בדרכי מעפולה למחנה, הייתי מבקרת בצריף לראות את האימהות והילדים, ומביאה להם עוגות טובות מ"קפולסקי", אותן קניתי בדמי הכיס המעטים שהיו לי. אני מאד אוהבת עוגות – אבל רציתי להביא להן איזה "צ'ופר".

כמה חודשים לאחר מכן החליטה האסיפה שאני מתאימה להיות אקונומית, ועברתי למנסורה לתקופה מהנה של שנה. הישיבות של הועדות השונות התקיימו במאפיה החמה, או באקונומיה. בעת הדיונים, היו החברים בודקים את תכולת המקרר, טועמים מהעוגיות והמתקים שהיו שם, דבר טוב לכשעצמו.

אבל כשמסרתי למרכז הקניות דאז, יצחק עדר, הזמנות כדי למלא את החסר, היה טוען שזה זמן צנע ואין כסף והיו לי ויכוחים איתו. היו אלה הפגישות הרציניות הראשונות עם מי שהיה במרוצת הזמן לבעלי.

עסקתי בעבודתי, עם תינוקות ופעוטות עוד חצי יובל שנים, עד שנת 1975. ואז המשכתי להלבישם עוד שנים רבות בעבודתי במחסן בגדי הילדים.

במישור המשפחתי נהנינו, דאגנו ושמחנו לסירוגין בעת שגידלנו את ילדינו, כי איזה ילד לא גורם לפעמים לדאגות? מזכיר, למשל, את האנגיות וקשיי ההתבגרות של יהודה, הגפיים השבורות של שני הבנים הגדולים, 'הצניחה החופשית' של שלומית וההתעלפויות שלה ושל יואב, ההזמנות לבית-הספר האזורי לדון בבעיות הלימודים של איתמר, שסבר שכל מה שנחוץ לו כדי להצליח בלימודים הינו חיוך רחב, וכו' וכו'...

בתקופה ההיא ניסינו, כהורים, להשלים את שיטת החינוך הקיבוצי, לא על-ידי ויכוחים ותוכחות, אלא על-ידי הדגמת התנהגות אישית. ואני חושבת שהצלחנו.

וגם אם לפעמים פקפקתי, בסיכומי של דבר הנני מאמינה שלא טעיתי בדרך החיים בה בחרתי ללכת.

יהי זכרה ברוך.

